

Definition af større uheld og nærvæd- uheld på risikovirksomheder

Miljøstyrelsens Risikobekendtgørelse

Vejledning nr. X 2016
Version 0.0

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

[www. mst.dk](http://www.mst.dk)

Titel:

Definition af større uheld og nærved-uheld på risikovirksomheder

Udgiver:

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
www.mst.dk

Redaktion:

Christina Ihlemann, Erhverv

ISBN nr.

[xxxxxx]

Vejledning til Miljø- og Fødevareministeriets risikobekendtgørelse

Miljøstyrelsens vejledning til risikobekendtgørelsen¹ er udarbejdet i samarbejde med Arbejdstilsynet, Beredskabsstyrelsen, Politiet, Sikkerhedsstyrelsen og Justitsministeriet samt udgivet efter en offentlig høring. Miljøstyrelsen er regeludstedende myndighed, hvorfor vejledningen er givet med forbehold for Miljø- og Naturklagenævnets konkrete stillingtagen.

¹Bekendtgørelse nr. XX af XX. marts 2015 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
DK - 1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.mst.dk

Definition af større uheld

Der er behov for at definere, hvad der forstås ved større uheld på risikovirksomheder. Dette skyldes, at virksomhederne i henhold til risikobekendtgørelsen:

- skal redegøre for i deres sikkerhedsdokument/-rapport, hvilke større uheld der kan indtræffe (og som dermed skal forebygges og afhjælpes konsekvenser af, hvis de indtræffer),
- straks skal foretage anmeldelse til alarmcentralen, når et større uheld har fundet sted,
- straks skal iværksætte den interne beredskabsplan ved større uheld og ved ukontrollerede hændelser, der kan føre til et større uheld
- skal meddele en række oplysninger til risikomyndigheden snarest muligt efter, at et større uheld eller tilløb til større uheld (nærvæd uheld) har fundet sted

Endvidere skal kommunen underrette Miljøstyrelsen, når der er sket større uheld, således at Miljøstyrelsen kan afrapportere dette til EU-Kommissionen.

Der er i risikobekendtgørelsen angivet følgende definition på større uheld:

"en hændelse, f.eks. udslip, brand eller eksplosion af større omfang, som skyldes ukontrollerede hændelsesforløb under driften af en virksomhed omfattet af denne bekendtgørelse, og som straks eller senere medfører alvorlig fare for menneskers sundhed eller miljøet i eller uden for virksomheden, og hvori et eller flere farlige stoffer indgår"

Definitionen, som gengiver teksten fra Seveso III-direktivet, er ikke helt klar i forhold til, hvordan man skal vurdere farlige stoffer der kan blive dannet ved et uheld.

Det skal som udgangspunkt bemærkes, at risikomyndighederne indenfor denne definition varetager forskellige hensyn. Arbejdstilsynet varetager hensynet til ansatte og 3. person, der arbejder eller opholder sig på virksomheden. Miljømyndigheden og beredskabet deler ansvaret for at varetage hensynet til mennesker udenfor virksomhedens område, idet beredskabet alene forholder sig til konsekvenserne af brand og eksplosion. Miljømyndigheden varetager desuden hensynet til miljøet. Definitionen af større uheld i Arbejdstilsynets risikobekendtgørelse, §1, stk. 5, afspejler Arbejdstilsynets særlige myndighedsområde efter Arbejdsmiljøloven.

Hvornår skal et uheld indberettes til EU-Kommissionen?

I Seveso III-direktivets bilag VI er angivet følgende kriterier for, hvornår et uheld er så stort, at det betragtes som et større uheld, der skal indberettes til EU-Kommissionen:

"Et uheld skal indberettes, når det falder ind under kriterierne i punkt 1 og er forbundet med mindst én af de følger, der er beskrevet i punkt 2, 3, 4 og 5 nedenfor":

	Kriterie
1. Farlige stoffer	Brand, eksplosion eller udslip af farlige stoffer i en mængde, der svarer til mindst 5 % af tærskelværdien for kolonne 3
2. Personskade eller skade på fast ejendom	a) Et dødsfald b) 6 tilskadekomne på virksomheden med efterfølgende hospitalsophold > 24 timer. c) En person uden for virksomheden er indlagt på hospital i mindst 24 timer d) Bolig(er) udenfor virksomheden, der er beskadige(t)(de) og ubeboelig(e) e) Evakuering eller opfordring til at holde sig inden døre i over 2

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

www. mst.dk

	timer, når værdien (personer * timer) udgør mindst 500 f) Afbrydelse af forsyningen med drikkevand, elektricitet og gas eller af telefonforbindelse i over to timer, når værdien (personer * timer) udgør mindst 1000
3. Umiddelbare skader på miljøet	a) Permanente eller langvarige skader på terrestriske levesteder: <ul style="list-style-type: none"> 0,5 ha eller derover af et levested, der er vigtigt ud fra et miljøsynspunkt eller et bevaringssynspunkt, og som er beskyttet iht. lovgivningen 10 ha af et mere udstrakt levested, herunder landbrugsjorder b) Betydelige eller langvarige skader på levesteder i overfladevand eller i havet: <ul style="list-style-type: none"> 10 km eller derover af en flod, en kanal eller et vandløb 1 ha eller derover af en sø eller dam 2 ha eller derover af et delta 2 ha eller derover af et kystområde eller hav c) Betydelige skader på et grundvandsmagasin eller grundvandet: <ul style="list-style-type: none"> 1 ha eller derover
4. Materielle skader	a) Materielle skader i virksomheden: mindst 2 mio. EUR b) Materielle skader udenfor virksomheden: mindst 500.000 EUR
5. Grænseoverskridende skader	Ethvert større uheld, hvori direkte indgår et farligt stof, og som får følger udenfor den pågældende medlemsstats område

EU-Kommissionen har i en rapport fra december 2014 vurderet², at disse kriterier alene kan anses som minimumskriterier. Det er bl.a. begrundet i, at der i direktivets præambel (2) er henvist til en række konkrete større uheld, som har dannet grundlag for udarbejdelsen af reglerne. Disse uheld er ikke alle i overensstemmelse med kriterierne i Seveso-direktivets bilag VI.

Rapporten gennemgår nogle EU-landes definitioner på "større uheld" og har blotlagt, at der er uenighed om, hvorvidt kriterierne i bilag VI er udtømmende, og at en række lande, herunder Danmark, har en mere omfattende definition af "større uheld".

Hvornår skal et uheld beskrives i sikkerhedsdokumentet/-rapporten og indberettes til risikomyndigheden

EU-Kommissionen har udarbejdet en vejledning³ til udarbejdelse af en sikkerhedsrapport, herunder beskrivelsen af, hvilke større uheld der kan opstå. Kommissionen har i vejledningen angivet, at begrebet større uheld her går videre end kriterierne for indberetning af større uheld i direktivets bilag VI. Der er derudover ikke angivet nogen nedre grænse for mængden af farligt stof, som indgår i et større uheld.

² Guidance on the notion of 'major accidents', [https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/1ebf581d-ab97-4445-ae7d-100b1b4ebb70/Article 4 methodology - Task 6 - Notion of major accident.pdf](https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/1ebf581d-ab97-4445-ae7d-100b1b4ebb70/Article%204%20methodology%20Task%206%20Notion%20of%20major%20accident.pdf)

³ Guidance on the Preparation of a Safety Report to Meet the Requirements of the Directive 96/82 EC as Amended by Directive 2003/103/EC (Seveso II)

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
DK - 1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www. mst.dk

Ifølge definitionen i risikobekendtgørelsen skal et uheld medføre "alvorlig fare for menneskers sundhed eller miljøet" før, det er et større uheld. Men hvad forstås herved?

Alvorlig fare for menneskers sundhed

I EU-Kommissionens vejledning er angivet, at det er muligt at ekstrahere nøgleelementer fra kriterierne i direktivets bilag VI og formulere følgende beskrivelser af "alvorlig fare" for mennesker:

- Potentiel livstruende konsekvens for én person (på eller uden for virksomheden).
- Potentiel helbredstruende konsekvens og sociale påvirkninger for flere personer.
- Potentiel skade på miljøet i et vist (større) omfang.
- Potentiel alvorlig skade på ejendom (på og uden for virksomheden).

Det er derfor ikke kun uheld, der kan føre til dødsfald, som er omfattet af begrebet "alvorlig fare for mennesker", og som dermed skal beskrives i sikkerhedsdokumentet/-rapporten og indberettes til risikomyndigheden.

Hensynet til menneskers sundhed varetages i risikosamarbejdet på forskelligvis af forskellige myndigheder. Miljø- og beredskabsmyndigheden varetager hensynet til menneskers sundhed, når de opholder sig udenfor virksomhedens område, og f.eks. udsættes for udslip fra virksomheden. Arbejdstilsynet varetager hensynet til menneskers sundhed, når de som ansatte eller 3. person arbejder eller opholder sig indenfor virksomhedens område.

Mennesker, der opholder sig indenfor eller udenfor virksomhedens område ved et større uheld, kan være udsat for meget forskellige risici. Det skyldes, at ansatte og 3. person på virksomheden opholder sig meget nærmere kilden til uheldet end personer i omgivelserne. Hvis en sikkerhedsforanstaltning på virksomheden svigter, kan det have både livstruende og helbredstruende konsekvenser for ansatte og 3. person på virksomheden, der opholder sig midt i anlægget, selvom det ikke har konsekvenser for mennesker i omgivelserne. Når f.eks. trykbølgen fra en eksplosion når en kraft, så den kan forårsage skade på omgivelserne, kan personer i virksomheden for længst være kommet alvorligt til skade.

Arbejdstilsynet forstår indenfor rammerne af risikobekendtgørelsen begrebet livstruende, som risikoen for dødsfald, og begrebet helbredstruende som risikoen for alvorlige skader, som ikke er dødsfald, men som medfører nedsat og måske livsvarig funktionsnedsættelse. Det kan f.eks. være ved tab af førlighed, døvhed, blindhed m.m.

Når Arbejdstilsynet i risikosamarbejdet skal vurdere, om der er alvorlig fare for menneskers sundhed, sker det altid på baggrund af de konkrete forhold på risikovirksomheden. Vurderingen af om en konsekvens er livstruende eller helbredstruende for en person, der arbejder eller opholder sig på risikovirksomheden kan være kompliceret af, at det ikke altid er muligt at skelne entydigt mellem forskellige konsekvenser ved et uheld. Mindre variationer i scenarier kan betyde, at konsekvensen går fra at være ikke-eksisterende til at være livs- eller helbredstruende for én eller flere personer. Vurderingen kan f.eks. være kompliceret af, at ansatte kan bevæge sig rundt på virksomheden og kan flytte sig fra en lavrisiko til en højrisiko zone på meget kort tid.

Arbejdstilsynet foretager i forbindelse med sin sagsbehandling en vurdering af om de scenarier, som virksomheden har valgt at tage med i sin sikkerhedsdokumentation giver et dækkende og repræsentativt billede af den konsekvens, som ansatte og 3. person er udsat for, når de opholder sig på virksomheden. Det betyder, at virksomheden kan vælge at beskrive risikoen for ansatte og 3. person i et antal væsentlige scenarier. Det er vigtigt at bemærke, at virksomheden efter Arbejdstilsynets regler skal sikre sig, at der er truffet tilstrækkelige foranstaltninger til at forebygge unødige risici, som følger af arbejde med de farlige stoffer, der falder ind under risikobekendtgørelsen, uanset om der er opstillet selvstændige scenarier for dem.

Alvorlig fare for miljøet

Til vurdering af alvorlig fare for miljøet, kan man f.eks. få hjælp til en nærmere definition ved at inddrage miljøskadeloven⁴. I lovens §§ 7-9 defineres, hvad der forstås ved skader på beskyttede arter, internationale beskyttelsesområder, vandmiljø og jorden. Skade defineres som "en målelig forringelse af en naturressource eller af naturressourcens udnyttelsesmuligheder" (§ 10). Naturressource eller naturressourcens udnyttelsesmuligheder defineres i § 15. Miljøskade er i denne lovs forstand et erstatningsretligt begreb. Loven ser på skadevirkning, og det er derfor underordnet, om skaden f.eks. skyldes udslip til luft, vand eller jord, og om skaden skyldes virksomheder eller stoffer omfattet af risikobekendtgørelsen.

I vejledning om miljøskadelovens skadebegreb⁵ nævnes, at en skade på naturen betragtes som kortvarig, hvis den naturligt restaureres i løbet af et år.

Dansk definition af større uheld

På ovennævnte baggrund foreslås nedenstående definition af, hvornår et uheld er så stort, at det skal betragtes som et større uheld, der skal beskrives i sikkerhedsdokumentet/-rapporten og indberettes til risikomyndigheden.

I forslaget er der taget udgangspunkt i kriterierne for medlemsstaternes indberetning til EU-kommissionen, med følgende tilpasninger:

- Mængdegrænserne fjernes i punkt 1
- Kriterierne for personskade i punkt 2 reduceres til, at det betragtes som et større uheld, hvis der er fare for en eller flere personer på eller udenfor virksomhedens areal. Risikomyndighederne vurderer faren forskelligt i overensstemmelse med den lovgivning og det hensyn, som de varetager. Se ovenfor.
- Kriterierne for skade på fast ejendom i punkt 2 reduceres til, at det betragtes som et større uheld, hvis der sker skade på boliger udenfor virksomhedens areal eller det er nødvendigt med en indsats fra det eksterne beredskab
- Kriterierne for hhv. evakuering og afbrydelse af energiforsyning i punkt 2, miljøskade i punkt 3 og økonomisk skade i punkt 4 reduceres med ca. 1/3

Et uheld betragtes som et større uheld, når det falder ind under kriterierne i punkt 1 OG er forbundet med mindst én af de følger, der er beskrevet i punkt 2, 3, 4 og 5 nedenfor:

	Kriterie
1. Farlige stoffer	Brand, eksplosion eller udslip, hvor der indgår farlige stoffer

⁴ [Miljøskadeloven](#)

⁵ <http://www2.mst.dk/common/Udgivramme/Frame.asp?http://www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2008/978-87-7052-794-1/html/default.htm>

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
DK - 1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.mst.dk

2. Personskade eller skade på fast ejendom	<p>Umiddelbar eller senere fare for een eller flere personer på eller udenfor virksomhedens areal.</p> <p>Miljømyndigheder og beredskab, der varetager hensynet udenfor virksomhedens område, vurderer dette som minimum at være tilfældet, hvis der optræder toksiske koncentrationer over AEGL-3, varmestråling over 4,5-6 kW/m² eller overtryk over 50 mbar udenfor virksomhedens areal (svarende til de afskæringskriterier, der typisk bruges til afgrænsning af planlægningszonen)</p> <p>Boliger udenfor virksomheden, der er beskadiget</p> <p>Indsats af eksternt beredskab nødvendig</p> <p>Evakuering eller opfordring til at holde sig inden døre i over 1 time, når værdien (personer * timer) udgør mindst 200</p> <p>Afbrydelse af forsyningen med drikkevand, elektricitet og gas eller af telefonforbindelse i over 1 time, når værdien (personer * timer) udgør mindst 350</p> <p>Arbejdstilsynet, der varetager hensynet indenfor virksomhedens område, vurderer dette i den konkrete situation. Se mere om Arbejdstilsynets vurdering i afsnittet "Alvorlig fare for menneskers sundhed" ovenfor.</p>
3. Umiddelbare skader på miljøet	<p>d) Permanente eller langvarige skader (på terrestriske levesteder):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 0,2 ha eller derover af et levested, der er vigtigt ud fra et miljøsynspunkt eller et bevaringssynspunkt, og som er beskyttet iht. lovgivningen ▪ 3 ha af et mere udstrakt levested, herunder landbrugsjorder <p>e) Betydelige eller langvarige skader på levesteder i overfladevand eller i havet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 km eller derover af en flod, en kanal eller et vandløb ▪ 0,3 ha eller derover af en sø eller dam ▪ 0,6 ha eller derover af et delta ▪ 0,6 ha eller derover af et kystområde eller hav <p>f) Betydelige skader på et grundvandsmagasin eller grundvandet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 0,3 ha eller derover
4. Materielle skader	<p>a) Materielle skader i virksomheden: mindst 600.000 EUR</p> <p>b) Materielle skader udenfor virksomheden: mindst 200.000 EUR</p>
5. Grænseoverskridende skader	Ethvert større uheld, hvori direkte indgår et farligt stof, og som får følger udenfor den pågældende medlemsstats område

Definition af nærvædet uheld

I henhold til risikobekendtgørelsen skal en risikovirksomhed meddele en række oplysninger til risikomyndigheden snarest muligt efter, at et større uheld eller tilløb til større uheld (nærvædet-uheld) har fundet sted.

Nærvædet-uheld er ikke defineret i Seveso III-direktivet. Risikobekendtgørelsen angiver følgende definition:

'Nærvædet uheld: Ukontrolleret hændelse, som ikke har udviklet sig til et større uheld, men hvorom det med rimelighed kan antages, at den på grund af sin karakter ville have kunnet udvikle sig til et større uheld'

Et nærvædet uheld kan således f.eks. være en hændelse, der er en uønsket afvigelse fra normal drift, men som ikke udvikler sig til et større uheld, fordi en eller flere barrierer beskrevet i

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

www.mst.dk

sikkerhedsrapport/-dokument eller miljøgodkendelse begrænser udslippet, så der ikke opstår person- eller miljøskade.

Uheld og arbejdsulykker som involverer stoffer, der ikke er omfattet af risikobekendtgørelsen, er ikke relevante at beskrive i sikkerhedsrapporten/-dokument i risikosammenhæng, uanset om de kan medføre skader på personers helbred på eller uden for virksomheden.

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
DK - 1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

[www. mst.dk](http://www.mst.dk)